

Posudek na bakalářskou práci Jaroslava Jelínka „Konkurenční boj ČKD se Škodovými závody a snahy o jeho řešení v letech 1928 – 1931“

Předkládaná bakalářská práce si vytkla za cíl zkoumat chování velkých strojírenských podniků v konkurenčním prostředí meziválečného Československa na příkladu Českomoravské Kolben – Daněk a Akciové společnosti, dříve Škodovy závody. Zvláštní pozornost věnoval rozboru strategického jednání managementu ČKD i jeho napojení do politických struktur. Právě s příchodem světové hospodářské krize na prahu 30. let se mezi oběma československými průmyslovými giganty odvíjel zápas se složitým politickým pozadím, který umožňuje detailnější vhled do fungování hospodářsko-politického systému první republiky, k jehož komplexnější analýze se česká historiografie dosud nepropracovala. Z tohoto hlediska je možné práci J. Jelínka pokládat za dílčí příspěvek ke zmíněnému problému a hned v úvodu lze konstatovat, že se jedná o příspěvek zdařilý, který v některých směrech rozšiřuje stávající poznání. J. Jelínek totiž sáhl po tématu, v němž mohl v míře jen nepříliš rozsáhlé těžít z historiografické produkce, jejíž dobrou obeznanost plně prokázal, a byl odkázán na pramenný materiál.

Nepřehlédnutelnou předností práce J. Jelínka je důkladný průzkum písemností, jejichž původcem byly statutární orgány ČKD. Ty J. Jelínek komplementoval s dalšími, jež vzešly z činnosti Živnostenské banky, do jejíhož průmyslového koncernu ČKD náležela, resp. jejich vrcholových manažerů (zejména jejich soukromé korespondence). Jistě výzkum by se dal rozšířit o další archivy a archivní fondy (např. o plzeňský archiv Škodovky), ale jím by se šlo již příliš daleko za hranice bakalářské práce. J. Jelínek pracoval s prameny uvážlivě a zvláště je třeba zdůraznit, že pronikl do obtížně interpretovatelných pramenů hospodářské povahy. Připomenout je třeba skutečnost, že J. Jelínek ve své práci zúročil své předchozí vzdělání technického směru, znale se vyjadřuje k technickým a technologickým otázkám, což ovšem značně přispívá k průkaznosti jeho závěrů.

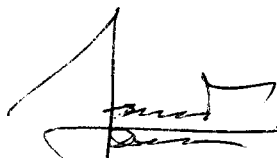
Struktura práce je vzhledem k vytyčenému tématu konstruována uvážlivě a uměřeně. Její logickou výstavbou J. Jelínek prokázal schopnost získat nadhled nad tříštití různorodého materiálu, který mu umožnil „vyhmátnout“ a soustředit se na profilující vývojové tendence. Práce se skládá ze dvou částí. V první nastiňuje vznik a formování strojírenského podniku, který se svých relativně skromných počátků doroste do podoby koncernu takového rozsahu,

že v limitovaném československém prostředí se nutně musel střetnout s gigantem příbuzného typu – Škodovými závody. První kapitola pojednává zejména o koncentračním procesu, ale J. Jelínek neopomíná tak důležité komponenty, jakými je lidský faktor (např. generační změny v managementu), racionalizace a nástup vědeckého řízení či smysl pro inovaci výrobního programu (reakce na nástup automobilismu či sázka na výrobu leteckých motorů v nově vzniknuvším státu). Druhá kapitola vhodně vnitřně členěná pojednává o vlastním tématu – konkurenčním střetu ČKD se Škodovými závody. Mohla by padnout námitka, že tento střet je konstruován „očima“ ČKD a že by na místě byla komparace s písemnostmi Škodových závodů. Tato práce se ale soustředila na problematiku ČKD (což znamená řetězec zájmů Živnostenská banka – národní demokracie) a její strategii vůči Škodovým závodům (a tím vůči řetězci Anglo-československá a Pražská úvěrní banka – agrární strana), tedy již ne na jejich strategii vůči ČKD, což by bylo výrazným tématickým přesahem. V této kapitole J. Jelínek dovozuje, že československý vnitřní trh se stával pro expandující strojírenské velkořemy typu ČKD a Škodovky úzkým, zvláště když jejich výrobní sortiment byl v podstatě shodný. Provozy typu lokomotivka či těžká energetika se vzhledem k nákladovosti při slabých objednávkách státu či obcí při silícím tlaku konkurence s vlivnějším politickým krytím se udržovaly jen stěží, jedním z východisek se zdál být zatím tušená masovost automobilismu. Jak J. Jelínek výstižně konstatuje, konstrukce automobilů Praga koncernu ČKD byla progresivnější než produkce mladoboleslavské firmy Laurin a Klement pohlcené Škodovkou a orientovala se již na střední vrstvy (sériovost místo luxusní spíše kusové výroby). Zdá se, že právě výroba automobilů a spočitatelná absorpční schopnost vnitřního trhu vedla k pokusu o uzavření kartelových dohod o výrobních kvótách, jimž předkládaná práce věnuje nemalou pozornost. V licitaci výrobních kvót se zrcadí výrobní strategie obou podniků i strategické jednání managementu ČKD sledující dvojí hru (v případě oslabení Škodových závodů dohoda, resp. nad ní zvítězit prostřednictvím spolupráce se Zbrojovkou Brno průnikem do vysoce lukrativních zbrojních zakázek). Ve své práci J. Jelínek reflektuje také lobbyistické zájmy (např. v ministerstvu národní obrany) i politické pozadí střetu ČKD se Škodovkou (politické strany, vláda, skupina Hradu).

Předkládaná bakalářská práce vzešla z badatelského úsilí J. Jelínka v archivním materiálu. J. Jelínek v ní prokázal schopnost koncentrovat se k profilujícím jevům, o čemž svědčí logická výstavba jeho práce. Sympatické na jeho práce je vnímání hospodářských problémů jako nedílné součásti vývoje společnosti. Ve snaze po úspornosti textu nezúročil vždy plně své nabyté rozsáhlé znalosti o koncernu ČKD (např. není dotazena interpretace vyhlášení „nesmiřitelného boje“, s. 31). Nespornou odbornou kvalitou textu poněkud zatěžují

jazykové prohřešky, stylistické i gramatické. Při hodnocení ale od nich odhlížím vzhledem k práci, kterou J. Jelínek odvedl v přípravné fázi i finálnímu textu, který z věcného hlediska pokládám za zdařilý a přínosný. Bakalářskou práci J. Jelínka proto plně doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení:

Prof. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.
vedoucí práce

V Praze dne 28. 8. 2008